

Förändringar av regelverk och myndigheter inom vattenförvaltningen. Sammanfattning av förslag från Svensk Vattenkraftförening¹

Efter att Tidö-avtalet och regeringsdeklarationen gjort klart att omprövningen av vattenkraftens miljövillkor skulle ses över översände SVAF 2022-11-01 till regeringen skrivelsen "Vattenförvaltningen måste göras om i grunden". I samband med en uppvaktning i Klimat- och näringslivsdepartementet 2023-01-10 överlämnades skrivelsen "Förslag till förändringar av regelverk och myndighetsstruktur under pausen för omprövning av vattenkraftens miljövillkor".

Denna skrivelse innehåller i allt väsentligt samma förslag som de två tidigare. I skrivelsen 2023-01-10 finns en utförligare redovisning av bakgrunden till de olika förslagen. Att vissa av förslagen kan förefalla radikala beror på att vattenförvaltningen tolkar och tillämpar EU:s vattendirektiv så ensidigt och så flagrant bryter mot riksdagens och regeringens intentioner som dessa kommer till uttryck i flera beslut.

Grundläggande om småskalig vattenkraft

Småskalig och storskalig vattenkraft är två skilda världar. Storlek spelar in på många sätt, inte bara när det gäller elsystemnyttorna (nästa avsnitt). Ingrepp i miljön: 10 km vs 100 m långa dammar; långa torrflöden vs inga eller korta. Ålder: 50 vs 500 år. Antal: 208 stora vs ca 1900 mindre (< 10MW). De flesta mindre i södra hälften av landet där produktionen är mycket mindre än konsumtionen och överföringskapaciteten begränsad, de flesta stora i norr.

Så fungerar vattenkraften: Fallhöjd x vattenföring x $g(\approx 10)$ x verkningsgrad. De flesta fallhöjder i Sverige är naturligt rätt låga; jmf Norges höga. Ännu ett skäl till att småskalig vattenkraft oftast har låga fallhöjder är att dammarna byggdes för flera hundra år sedan då man inte behövde eller kunde satsa på höga fallhöjder. I många samhällen är det en "trappa" med dammar och kraftverk.

Vattenföringen: De mindre i söder har mest vatten november - maj, när konsumtionen är som störst, står oftast stilla sommar - höst. De stora har mest vatten maj - oktober, vilket kräver magasin för att kunna producera när det behövs. Detta syns tydligt i diagram med flödets säsongvariation i olika delar av landet. Varaktighetsdiagram visar utbyggnadsmöjligheterna genom att använda mer av de stora flödena, som de mindre kraftverken nu till stor del släpper förbi.

Vad den småskaliga vattenkraften bidrar med

- Energi: De mindre kraftverken producerar knappt 5 TWh, 7 % av vattenkraftens 65 TWh. Genom att de är underutbyggda kan produktionen ökas till 10 TWh genom att ta mer av de stora flödena.
- Effekt: De mindre är tillsammans 1000 MW, 7 % av vattenkraftens 16000 MW, vilket motsvarar en kärnkraftsreaktor. I SE4, det sydligaste elområdet, svarar den småskaliga vattenkraften för

¹ Mycket av det följande finns utförligare diskuterat i skrivelsen till departementet 2023-01-09. Där finns också förslag till författningstexter.

17 % av effekttillgången när efterfrågan är som störst. En utbyggnad av befintliga kraftverk kan ge ytterligare 1000 MW.

- **Reglerförmåga:** De mindre kraftverken bidrar till systemstabiliteten genom sin rotationsenergi. De flesta är byggda för att kunna reglera ett eget nät och har därför en stor potential att bidra med reglering till Svenska kraftnäts marknad för stödtjänster, ett antal kraftverk har redan påbörjat detta. Påverkan på vattennivån rör sig om decimeter och inte meter som i de stora kraftverken.
- **Elberedskap:** De mindre kraftverken kan öka beredskapen genom att i krislägen elförsörja kritiska samhällsfunktioner på tusentals större och mindre orter. Det kan gälla vatten- och reningsverk, bensinpumpar, mobilmaster, vårdcentraler, ledningscentraler m m.
- **Klimatet:** De mindre kraftverken minskar klimatutsläppen motsvarande 7 % av de svenska utsläppen; kan bli 14 % genom utbyggnad av befintliga kraftverk.
- **Andra samhällsnyttor:** De mindre kraftverken motverkar torrläggning och översvämning, är viktiga för vattenförsörjning och bevattning, skapar förutsättningar för bad, båtfart, fiske och annan rekreation, vidmakthåller hundraåriga natur- och kulturmiljöer liksom hela livsmiljöer.

Den småskaliga vattenkraften och naturmiljön

Eftersom den småskaliga vattenkraften funnits i hundratals år (som kvarnar, stångjärnshammare, etc) har naturmiljön både i och omkring vattnet anpassat sig. Det finns för de mesta livskraftiga populationer av de arter som man kan förvänta sig att finna. De flesta fiskar har ett vandringsbehov på några hundra meter, oftast har de tillgång till mycket större habitat än så med plats för lek, skydd, jakt m m. De har sällan eller aldrig något behov av att vandra just där det finns en damm.

Undantaget är havsvandrande fiskar som lax, havsöring, havsnejonöga, ål. Dessa arter ska ha möjlighet att vandra upp i vattendragen i enlighet med sina biologiska behov. Så småningom stöter de på naturliga vandringshinder som de aldrig kommit förbi. Undantaget här är ålen som inte känner några hinder.

Till skydd för alla fiskar finns det galler vid vattenintaget till turbinen. Eftersom de mindre kraftverken har låga vattenhastigheter vid intaget fastnar fisken sällan på gallret, gallren behöver därför inte vara låglutande. Det ska finnas en flyktväg för den fisk, inte minst ålen, som tar sig fram till gallret. Det ska också finnas ett minimiflöde i naturfåran, som ska bestämmas för varje enskilt fall och inte utifrån någon oftast missvisande schablon som medellågvattneföring (MLQ). Många somrar och höstar kommer vattenflödet inte att räcka till för de olika "miljöflödena".

Regelverket

Grunden är EU:s vattendirektiv, där finns i artikel 4.3 ett tiotal samhällsintressen som kan avvägas mot vattenmiljön genom att klassificera en vattenförekomst som Kraftigt Modifierat Vatten (KMV). Utöver kraftproduktion är det rekreation (bad, båtfart, fiske och annat), vattenförsörjning, bevattning, kulturmiljö, klimateffekter, skydd mot torrläggning och översvämning m m. Utöver KMV finns undantaget Mindre Strängt Kvalitetskrav (MSK), som sänker kravnivån ytterligare.

Även om EU:s krav är tuffa är det möjligt att leva upp till dem. Det förutsätter dock att vattenförvaltningen använder de båda avvägningmekanismerna KMV och MSK "fullt ut" i enlighet med vattendirektivet och riksdagens och regeringens beslut. Miljöbalken, vattenförvaltningsförordningen (VFF) och förordningen om vattenverksamheter (FVV) är alltför generellt skrivna. Det ger Havs- och vattenmyndigheten (HaV) frihet att utfärda föreskrifter och vägledningar som

resulterar i att EU-rättens möjlighet till att klassificera en vattenförekomst som KMV och att tillämpa undantaget MSK inte utnyttjas fullt ut på det sätt politiken avser.

Att omprövningsprocessen havererat beror på att vattenförvaltningen tolkar och tillämpar regelverket alltför ensidigt inriktat på vattenmiljön. Det börjar med att HaV i sina föreskrifter och vägledningar inte i tillräcklig omfattning tar hänsyn till andra samhällsintressen, trots vattendirektivets möjligheter till avvägningar och politiska uttalanden från riksdag och regeringar. Avgörande är HaV:s tolkning av VFF i föreskrift 2017:20 § 8. Den leder till att vattenmyndigheterna och länsstyrelserna agerar så att en betydande del av verksamhetsutövarna väljer att riva ut.

Vattenmyndigheterna menar att fiskvägar och minimitappningar generellt sett är rimliga att genomföra i kraftverk <10MW och att sådana åtgärder vare sig är omöjliga att genomföra eller medför orimliga kostnader. Någon analys av kostnadseffektiviteten enligt VFF 3 kap 1 § och RDV bilaga III (b) görs inte. Bedömningar av intresseavvägningar och rimliga åtgärds kostnader överlämnas till domstolarna. Någon hänsyn till FVV 27 § tas inte. Det är bara det nationella perspektivet som gäller för vattenmyndigheterna, inte de lokala och regionala elsystemnyttorna.

Ett stort problem med nuvarande process är också kvaliteten på de beslutade miljökvalitetsnormerna (MKN). Bland annat saknar de i stor utsträckning ingångsvärden och faktiska referensförhållanden för de lokala förutsättningar som råder för varje enskilt vattendrag. De av vattenmyndigheterna fastställda normerna kan inte överklagas och de kan heller inte ifrågasättas under samverkansprocessen. De fel som görs i den initiala bedömningen förs därmed vidare till domstolsförhandlingarna, vilket markant fördyrar handläggningen för alla parter. Här finns exempel bl a från Tyskland på hur samverkan kan förankras lokalt så att det växer fram en samsyn mellan myndigheter och verksamhetsutövare om vad som är angelägna och möjliga åtgärder inom rimliga ekonomiska gränser. HaV har ånyo framfört att en översyn av miljökvalitetsnormerna bör ske parallellt med samverkan i NAP-processen, men kan inte beordra vattenmyndigheterna att göra detta.

SVAF:s utgångspunkter för de nödvändiga förändringarna

- Omprövningsprocessen fungerar inte som det var avsett. Vattenförvaltningen agerar enbart utifrån vattenmiljön och använder inget av vattendirektivets möjligheter till avvägning mot andra samhällsintressen trots att riksdag och regering bestämt att så skall ske. Konsekvenserna för elförsörjning och andra samhällsintressen som vattenförsörjning, bevattning, rekreation, kulturmiljö, klimat är förödande. Många kraftverksägare far illa av hur omprövningen genomförs och väljer därför att riva ut.
- Får vattenförvaltningen fortsätta som hittills kommer produktionsminskningarna att landa på upp till 5 TWh för de mindre och 7 - 8 TWh för de större kraftverken. Samtidigt nonchalerar man den möjliga produktionsökningen i *befintliga* kraftverk som rör sig om 5 TWh för de mindre och 7 - 8 TWh för de större. Vattenförvaltningen offrar alltså ca 25 TWh vattenkraft och skapar dessutom sämre effekttillgänglighet, reglerförmåga och elberedskap.
- SVAF:s förslag till förändringar utgår från EU:s vattendirektiv och kan till största delen genomföras under den ettåriga pausen i omprövningarna.
- Där det finns biologiska behov av miljöåtgärder ska dessa genomföras, dock utan att hota befintliga vattenverksamheter.

Förslag 1: Vattendirektivets två avvägningar KMV och MSK används fullt ut

Statusklassificeringen och den därpå grundade normsättningen är den avgörande faktorn för att få tillstånd eller moderna miljövillkor, eftersom domstolarna inte får meddela tillstånd eller villkor i strid med miljökvalitetsnormen. Detta gäller även industrier, vattenverk, detaljplaner m m.

I EU:s vattendirektiv finns två mekanismer för att avväga vattenmiljön mot det totalt andra samhällsintressen som vattendirektivet räknar upp: att klassificera en vattenförekomst som Kraftigt Modifierat Vatten (KMV) och att använda undantaget Mindre Strängt Kvalitetskrav (MSK). KMV sänker kravnivån till God Ekologisk Potential så att miljöåtgärderna inte får hota befintliga vattenverksamheter, MSK mildrar kraven ytterligare; fortfarande kan det dock vara långtgående åtgärder. Trots upprepade beslut från riksdag och regering struntar vattenförvaltningen i detta, Sverige har 3 % KMV mot genomsnittet 14 % inom EU.

1. Kriterierna för KMV och MSK *måste* beslutas av riksdag eller enklare av regeringen genom att precisera ett par paragrafer i Vattenförvaltningsförordningen (VFF). Detta får under inga omständigheter lämnas till myndigheterna.
2. I VFF slås fast att det räcker med att endera av de tre kvalitetsfaktorerna konnektivitet, hydrologisk regim eller morfologiskt tillstånd "har ändrat sin fysiska karaktär på ett väsentligt sätt" osv för att vattenförekomsten ska klassas som KMV.
3. I VFF slås fast att en damm innebär en väsentlig förändring av fysisk karaktär av konnektiviteten och är därmed grund för att vattenförekomsten ska klassas som KMV.
4. Vattenförvaltningens beslut om statusklassificering, miljökvalitetsnormer och åtgärdsförslag ska kunna överklagas.
5. Det krävs en politisk definition av vad som är kostnadseffektivt och rimliga kostnader i förhållande till den biologiska nyttan. Både myndigheter och verksamhetsutövare förväntar sig att regeringen preciserar detta, oavsett om vattenförekomsten är klassificerad som naturligt vatten eller KMV.

Förslag 2: Den nationella planen för omprövningarna (NAP) skrivs om

NAP i sin nuvarande form har HaV skrivit. Den syftar entydigt till att underlätta så många utrivningar av dammar och kraftverk som möjligt, detta i strid med både riksdagens beslut att anta proposition 2017/18:243 och regeringens beslut om Förordningen om vattenverksamheter (FVV), särskilt § 27.

1. En ny NAP kan göras mycket kortare och inriktas på både möjliga produktionsökningar och oundvikliga (?) produktionsminskningar. De mindre kraftverkens reglerförmåga måste tas med (reglerbidragsrapporten ER 2016:11 en gång för alla rensas ut). Bevarandeplaner för N2000-områden ska tas fram i lokal samverkan.
2. Den nya NAP-en måste skrivas i regeringskansliet under medverkan från energi-, miljö-, kultur-, landsbygds- och beredskapsenheterna. Det är viktigt att hålla vattenförvaltningen utanför detta arbete.
3. I enlighet med FVV § 27 åläggs länsstyrelserna att inför omprövningen i ett vattendrag identifiera den möjliga produktionsökningen i befintliga kraftverk. Det kan röra sig om 5 TWh i de mindre och 7-8 TWh i de större kraftverken.
4. Produktionsminskningen relaterad till miljövillkor får inte överskrida de 1,5 TWh riksdagen satt upp. De individuella riktvärdena för de större vattendragen får heller inte överskridas. Så här långt pekar vattenförvaltningens agerande på produktionsminskningar på upp till 5 TWh för de mindre kraftverken och 7-8 för de större. Hur säkerställs att de 1,5 TWh inte överskrids och är målet fortfarande relevant med hänsyn till omvärldsläget?

5. Även de mer än 150 mindre vattendragen (prövningsgrupperna) måste få individuella riktvärden (förslagsvis de ursprungligen föreslagna 6,5 %). Detta gäller även biflöden till större vattendrag och de enstaka mindre kraftverken i de större vattendragen. Utan individuella riktvärden finns ingen spärr för vad vattenförvaltningen kan kräva, det skulle heller inte gå att utvärdera förrän runt 2040 när misstagen väl är gjorda.

Förslag 3: Samverkan kräver att länsstyrelserna agerar helt annorlunda

Samverkan fungerar inte alls som avsett. Någon avvägning mellan miljönytta, vattenkraftsel och andra samhällsintressen sker inte. Länsstyrelserna ägnar sig enbart åt vattenmiljön (ibland också kulturmiljön) men tar inte alls upp elförsörjningen eller andra samhällsintressen. Länsstyrelserna vägrar diskutera statusklassificering och normsättning utan hänvisar till vattenmyndigheterna som i sin tur säger att de inte ingår i samverkan. I stället för att samverkan leder till förenklingar innan målet når domstol, skjuts frågorna i dag fram mot domstolsprövningen och medför omfattande kompletteringskrav.

1. Samverkan ska ske mellan länsstyrelsen och verksamhetsutövaren som ska komma överens om statusklassificering, normsättning och eventuella miljöåtgärder. I normalfallet ska KMV och därmed GEP användas. Eventuella miljöåtgärders eventuella negativa inverkan på kraftproduktionen får inte överstiga riktvärdet för vattendraget. Eventuella produktionsökningar får inte påverka riktvärdet.

2. Länsstyrelsen ska i samverkan med verksamhetsutövaren ta fram nulägesbeskrivningar, analyser och åtgärdsförslag för *alla* de samhällsintressen som är kopplade till vatten. I detta ingår möjligheterna att *öka* elsystemnyttorna.

3. *Verksamhetsutövaren får rätt att avvisa en åtgärd* som kan antas negativt påverka en befintlig verksamhet, inte är biologiskt motiverad eller där nyttan inte står i proportion till kostnaden.

Förslag 4: Äldre rättigheter och äldre tillstånd ska gälla

Trots ändringen i Lag om införande av miljöbalken (MP) 5a § och civilutskottets entydiga formuleringar har såväl myndigheter som nu en del domstolar avvisat kraftverk med antingen äldre rättigheter (privilegiebrev, urminnes hävd m m) eller äldre tillstånd (tillkomna mellan 1880 och 1919). Alla dessa juridiska konflikter syftar bara till att försvåra, fördyra och omintetgöra omprövningar. De är ett hot mot äganderätten.

1. Släpp kopplingen till kraftverkens juridiska status. Rätt till omprövning och att omfattas av NAP ska alla kraftverk ha som efter 1.1 1999 varit i drift minst ett år.

2. Detta ska gälla även kraftverk som genom förelägganden från myndigheter, domstolsbeslut m m efter 1.1 1999 tvingats till nerläggning och nu uteslutits från omprövningen och därmed NAP.

3. Som ett sämre alternativ skulle MP 5 a § kunna preciseras med dels att också äldre tillstånd från 1880 - 1919 ska omfattas och dels att äldre rättigheter och äldre tillstånd ska anses ha komplett rättskraft enligt 24 kap 1 § miljöbalken.

Förslag 5: Vattenförvaltningen måste reformeras

1. Lagg omgående ner vattenmyndigheterna, länsstyrelserna gör ändå samma arbete. Detta föreslog Vattenförvaltningsutredningen redan 2019.

2. Länsstyrelsernas roll ökas, de "balanseras om", färre vattenvårdare och fler energihandläggare m fl. Länsstyrelserna måste leva upp till sitt tvärssektoriella uppdrag.

3. Kammarkollegiets befrias från alla uppdrag som gäller vattenverksamheter, det är en historisk relik. Detta har flera utredningar föreslagit, senast Vattenförvaltningsutredningen.

Förslag 6: Den politiska styrningen av vattenförvaltningen måste öka radikalt

Hur vi använder vårt vatten är redan i dag en av de viktigaste frågor vi har att ta ställning till; klimatutmaningen och de omställningar den tvingar fram kommer att göra vatten till en ännu större utmaning. Nu ligger den till största delen i händerna på myndigheter som domineras av miljöaktivister med en egen agenda. Riksdag och regering måste därför öka den politiska styrningen av vattenförvaltningen radikalt. En rad genomarbetade förslag på hur detta kan ske finns i Vattenförvaltningsutredningen.

Förslag 7: 2022 års ansökningar ska kunna göras om

När förändringarna av regelverk och myndigheter beslutats och i huvudsak genomförts är det en självklarhet att de verksamhetsutövare som ansökt om nya villkor i 2022 års två omgångar ska ha rätt att göra om sin ansökan, om de så önskar.

Bilaga: Förslag till författningstexter

Idealt borde all vattenrätt samlas i ett nytt, eget kapitel i miljöbalken. Brådskan vid införandet av miljöbalken gjorde den till ett lapptäcke, de senaste årens regeländringar har medfört ännu fler otydligheter och motsättningar. Men detta är en sak på några års sikt, SVAF:s förslag siktar med något undantag in sig på de två vattenförordningarna FVV och VFF.

Även om förslagen till författningstext tagits fram i samarbete med jurister specialiserade på vattenrätt kan de säkert förbättras. Men – det är politiken och inte tjänstemännen som ska besluta om formuleringarna!

Förslag 1: Författningstext om KMV och MSK

För att det av de nya reglerna (förmodligen först i VFF 4 kap 3 och 10 §§, sedan överflyttat till det nya miljöbalkskapitlet) ska följa att alla vattenförekomster med eller påverkade av vattenkraftdammar ska klassificeras som KMV och därmed ha högst kravnivån GEP måste följande preciseringar göras (ny text kursiverad):

3 § Vattenmyndigheten ska förklara en ytvattenförekomst som konstgjord eller kraftigt modifierad, om den har skapats genom mänsklig verksamhet eller på grund av mänsklig verksamhet har ändrat sin fysiska karaktär på ett väsentligt sätt och

1. de hydromorfologiska förändringar som behövs för att vattenförekomsten ska uppnå god ekologisk status kan antas på ett betydande sätt negativt påverka

- a) *klimatet eller miljön i stort,*
- b) *sjöfart eller hamnanläggning,*
- c) *rekreationsintressen,*
- d) *kraftproduktion, dricksvattenförsörjning, bevattning eller annan verksamhet som vatten lagras för,*
- e) *verksamhet eller åtgärd för skydd mot översvämning, markavvattning eller annan vattenreglering, eller*
- f) *annan verksamhet av väsentlig betydelse från allmän synpunkt, och*

2. det av tekniska skäl eller på grund av höga kostnader inte är rimligt att *i samma vattendrag* på något annat sätt som är ett väsentligt bättre alternativ för *klimatet och miljön i stort* åstadkomma den nytta som följer av att vattenförekomsten är konstgjord eller kraftigt modifierad.

En ytvattenförekomst har på ett väsentligt sätt ändrat sin fysiska karaktär om endera av konnektivitet, hydrologisk regim eller morfologi ändrats väsentligt och det får en betydelse för möjligheten att uppnå god ekologisk status. En damm anses utgöra en väsentlig förändring av fysisk karaktär.

Bedömningen av när en åtgärd på ett betydande sätt har en negativ påverkan ska utgå ifrån de verksamheter oavsett storlek som ligger i eller vid vattenförekomsten. Vad som på ett betydande sätt kan antas negativt påverka en befintlig verksamhet avgörs av verksamhetsutövaren.

10 § 2. de miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som verksamheten fyller inte utan orimliga kostnader kan tillgodoses *i samma vattendrag* på ett sätt som är väsentligt bättre för *klimatet och miljön* i stort,

Detta måste åtföljas av regeringsuppdrag till dels länsstyrelserna att i samverkan med verksamhetsutövarna komma överens om, d.v.s. i de allra flesta fall ändra, statusklassificering, KMV-klassificering, normsättning och åtgärdsförslag utifrån de nya reglerna och dels HaV att annullera alla de föreskrifter, vägledningar m m som strider mot de nya reglerna (till stor del också mot de gamla). VISS måste också ändras till stora delar (eller hellre avskaffas).

Förslag 2: (Författnings)text om den nationella planen

När det gäller den nationella planen har SVAF (ännu) inte tagit fram förslag till nya skrivningar. Förslag in huvudtexten är dock så detaljerade att det låter sig enkelt göras. I Förslag 3 nedan finns dock i FVV § 42 d skrivningar om riktvärden.

Förslag 3: Författningstext om samverkan

HaV:s vägledning om samverkan tas omedelbart bort från myndighetens hemsida. Denna vägledning är direkt missvisande i hur samverkan bör genomföras och fyller ingen som helst funktion framöver.

42 a § Länsstyrelserna ska, i god tid före det att verksamhetsutövaren senast ska ha gett in en ansökan om prövning enligt 39 §, samverka kring det underlag som behövs för att säkerställa en effektiv prövning *utifrån gällande regelverk och politiskt beslutade riktvärden och planeringsmål vid avvägningen mellan nytta för vattenmiljön, samhällsekonomisk kostnad, effektiv tillgång till vattenkraftsel och andra samhällsintressen av vatten*. Samverkan ska ske med de verksamhetsutövare vars verksamheter omfattas av planen, samt med *andra* berörda *verksamhetsutövare*, kommuner, myndigheter och intresseorganisationer.

42 b § Syftet med samverkan enligt 42 a § är att inför de individuella prövningarna av berörda verksamheter sammanställa det underlag som behövs för att alla verksamheter inom en prövningsgrupp ska kunna förses med moderna miljövillkor. *Länsstyrelsen och verksamhetsutövarna ska gemensamt identifiera och prioritera miljöåtgärder som förväntas ge tillräckligt stor miljönytta i förhållande till den samhällsekonomiska kostnaden och som inte medför någon betydande negativ påverkan på vattenkraftproduktion, effekt, reglerförmåga och elberedskap eller på andra samhällsintressen av vatten*.

42 c § *Länsstyrelsen ska ta fram ett förslag till nulägesbeskrivning, som innefattar alla de samhällsintressen (se vattendirektivet artikel 4.3 och VFF 4 kap 3 §) som har koppling till den vattenanknutna miljö som kraftverk och dammar utgör.*

Kraftverksägarna ska tillhandahålla uppgifter om de enskilda kraftverken och dammarna.

Kraftverksägarna liksom andra verksamhetsutövare ska kunna kräva kompletteringar och korrigeringar av förslaget till nulägesbeskrivning.

Länsstyrelsen ska föreslå åtgärder för att förbättra vattenmiljön, elproduktionen och andra samhällsintressen. Kraftverksägarna och andra verksamhetsutövare har rätt att föreslå åtgärder för att förbättra vattenmiljön, elproduktionen och andra samhällsintressen.

Kraftverksägarna och andra verksamhetsutövare ska kunna avvisa en åtgärd när de anser att den på ett betydande sätt kan antas negativt påverka en befintlig verksamhet, eller inte är biologiskt motiverad eller att nyttan inte står i proportion till kostnaden.

42 d §. Det nationella riktvärdet för största tillåtna produktionsförlust på 1,5 TWh och dess nedbrytning på

- 1. större avrinningsområden med individuellt riktvärde,*
 - 2. mindre avrinningsområden med individuellt riktvärde som i de flesta fall är lika,*
 - 3. biflöden till större vattendrag med individuellt riktvärde som i de flesta fall är lika med grupp 2,*
- och*

4. i enstaka fall på enskilda kraftverk i större vattendrag med individuellt riktvärde som i de flesta fall är lika med grupp 2,

ska vara den planeringsram inom vilken miljöåtgärder ska prioriteras och avvägas mot vattenkraftproduktion och andra samhällsintressen av vatten. Samverkan ska utgå från att samtliga anläggningar i aktuell prövningsgrupp ska finnas kvar och att den planeringsram som finns för miljöåtgärder utgår från att dagens produktionskapacitet inte får påverkas mera än riktvärdet.

42 e §. Planeringsramen innefattar också åtgärder i anläggningar som påverkar ett Natura 2000-område. För det fall att länsstyrelsen bedömer att befintliga bevarandeplaner för Natura 2000-områden, som påverkas av kraftverk som ska omprövas, medför ett behov av miljöåtgärder som riskerar att riktvärdet överskrids är det länsstyrelsens skyldighet att tillse att riktvärdet ändå inte överskrids. Detta kan ske genom att mindre omfattande miljöåtgärder blir aktuella vid kraftverket eller att bevarandeplanen för Natura 2000-området uppdateras så att inte omprövningen riskerar att påverkas av Natura 2000-området.

42 f § Länsstyrelsen ansvarar fullt ut för att tillse att målet med samverkan, såsom det är angivet i 42 a-e §§ i denna förordning, efterföljs i varje prövningsgrupp och vid varje enskild omprövning för moderna miljövillkor. För det fall att länsstyrelsen anser sig sakna kompetens, resurser eller andra förutsättningar för att fullt ut kunna tillgodose syftena med samverkan är det länsstyrelsens skyldighet att tillse att bristen påtalas och hanteras på vederbörligt sätt såsom äskande av mera medel från regeringen eller begäran om biträde i samverkan från Svenska kraftnät eller Energimyndigheten.

Förslag 4: Författningstext om äldre rättigheter

För att komma ifrån de kontraproduktiva tvister som i många år präglat hanteringen av äldre rättigheter föreslås en regel som i stället utgår från huruvida ett kraftverk varit i drift efter miljöbalkens tillkomst 1999-01-01. Denna regel kan infogas i miljöbalken som 24 kap 10 a §.

Rätt till omprövning och att omfattas av den nationella planen har alla kraftverk som efter 1999-01-01 varit i drift sammanlagt minst ett år. Detta gäller även kraftverk som varit eller skulle varit i drift under sammanlagt minst ett år efter 1999-01-01 om de inte stoppats till följd av myndighets föreläggande eller domstolsutslag.